

Tajemství světové půlnoci

Rudolf Steiner

Potom nastane okamžik, kdy zmizí vše, na co si člověk může vzpomenout. Pak se mu to zase vrátí, ale ve změněné podobě. Všechno, co zmizelo, mu bude zase přineseno nazpět, zase se to shromáždí, ale v jistém pořádku, aby se tak vybudoval správný nový život přiměřený karmě ze starých pozemských životů. Z nekonečnosti znovu sem do středu vnikne něco, co vyplyne ze zapomnění a opět se vrátí do našeho vědomí, abychom si mohli podle karmy vybudovat nový život. Určitý druh zapomnění tedy, pouhé sebezprožívání v pravém Já nastává přibližně uprostřed mezi smrtí a novým zrozením.

Většina duší dnešních lidí je uzpůsobena tak, že toto zapomnění prožívá jako v jakémsi stavu podobném duchovnímu spánku duše. Duše, které jsou připravené, právě v této chvíli zapomnění, ve chvíli přechodu od vzpomínky na předcházející pozemské životy k přípravě příštích životů prožívají to, co v *Probuzení duší* je nazváno světovou půlnocí, kdy je možné zahloubat se do nutností jsoucna. Obraz světové půlnoci skutečně souvisí s nejhlubšími tajemstvími lidského bytí.

Můžeme tedy říci, že jasnozřivé duši se odhaluje tajuplný člověk, jeho pravá bytost, v níž také žije mezi smrtí a novým zrozením a kterou obyčejné vědomí nikdy nemůže poznat. Zážitek absorbování vlastní astrality duchovním okolím lze popsat tentokrát ze stanoviska jasnozřivého vědomí přesně tak, jak se to popisuje v mé *Teosofii* a *Tajné vědě* jako „vlastní říše duchů“. Co prožívá duše, když přirozeným způsobem nastoupí to, co nastupuje uměle oněmi zážitky, o nichž se mluvilo pro jasnozřivé vědomí, to lze popisovat tak, jak se stalo v mé *Teosofii*. Výrazy použité zde na vyjádření těchto vztahů, jsou v souladu s názvy v *Teosofii* a *Tajné vědě*.

V tomto přednáškovém cyklu i v cyklu dramát jsme se pokusili poukázat na podstatu světa a na to, co má na této podstatě světa podíl, na bytost člověka. Po těchto úvahách snad můžeme ještě podotknout, že bude nutné, abychom vlastní duši pokračovali po cestách, o nichž jsme se zmínili v tomto přednáškovém cyklu. Neboť když se pokusíte stále hlouběji a hlouběji proniknout smysl dramatu *Probuzení duší*, poznáte mnohé z tajemství jsoucna, takže si řeknete: Opravdu lze tady najít zjevení a odhalení tajemství! Pokuste se meditací dále prožívat, co jsem řekl o Ahrimanovi jako o Pánu smrti ve světě, a srovnat si to s tím, co je znázorněno v *Probuzení duší*, zřetelně počínaje třetím obrazem, ale v náznacích pak již od oněch slov, která mluví Strader k šéfovi kanceláře:

Stane se, co se stát musí

Šéf kanceláře z nich uslyší něco jako šepot duchovního světa, čímž začíná jeho duchovní uřednictví. Je to zde znázorněno více méně v náznaku. Ale od třetího obrazu vidíme, jak se do popředí ponenáhlu stále zřetelněji dostávají síly připravující Straderovu smrt. Nepochopíme, proč v rozhodujícím čtvrtém obraze vystoupí Teodora a řekne, co chce v duchovní říši vykonat pro Stradera, nemáme-li - jak je na tomto místě správné - mlhavý, nejasný pocit počekávání. Nepocítíme to, co v tomtéž obraze říká Benedictus o újmě svého zření, pokud si neuvědomíme, jak do tohoto zření vstupují síly blížící se Straderovy smrti. Nepochopíme jednoduchý, ale významný 11. obraz, kde spolu hovoří Benedictus a Strader, nepochopíme obrazné zření Stradera a tušení, že vše, co vynakládá na posílení duše, se ničivě obrací proti ní, nebudeme-li chápat souvislost se slovy Benedictovými, mluvící o omezení zření. Opět pak pocítíme, že se blíží cosi neznámého.

Nálada blížící se Straderovy smrti proniká celý vývoj také jiných osob tohoto dramatu počínaje třetím obrazem. Když to srovnáte s tím, co jsme mluvili o Ahrimanovi jako Pánovi smrti, pak dospějete ke stále hlubším, duchovní tajemství odhalujícím poznatkům, zvláště přihlédnete-li k tomu, jak Ahriman ovlivňuje náladu dramatu, která je pod vlivem podnětů Straderovy smrti. Správně porozumíme také poslednímu závažnému setkání Benedicta a Stradera i poslednímu monologu Benedicta, uvědomíme-li si oprávněné a neoprávněné zasahování Ahrimanovo do světa duše a do světových říší - 15. obraz *Probuzení duší*.

*At' jsi kdekoliv, dobru sloužíš jen tím,
když nebudeš usilovat jen sám v sobě,
ale když sebe ztratíš v lidském myšlení,
a nově pak ožiješ ve vývoji světů.*

*Ted' poznávám Ahrimana, který odtud utíká,
ale myšlenkově ve mně tvoří zvěst o své bytosti.
Chce poplést lidské myšlení,
neboť dávno zděděným omylem
v něm hledá zdroj svého utrpení.
Ještě neví, že v budoucnu může být spasený
jenom tím, když svou bytost
zase najde v zrcadle tohoto myšlení.*

Tyto věci jsou bychom neměli nechat jenom projít kolem své duše, ale měli bychom se do nich stále víc a více zahloubat. Ne kvůli kritice, ale kvůli znázornění objektivních skutečností smíme říci, že mnohokrát se ukázalo, že tištěné spisy a přednášky z posledních tří až čtyř let nebyly čteny tak, jak se číst mohly. Nemyslím to jako výtku, ale říkám to proto, že každoročně na konci mnichovského cyklu se mohou v duši objevit takové myšlenky; tyto myšlenky nám připomenou význam začlenění našeho antroposofického hnutí do současné doby. Musíme přemýšlet o správném způsobu, jak začlenit toto hnutí do přítomnosti, do tohoto chaotického ruchu tak zvané současné kultury. O tomto začlenění si budeme moci vytvořit jasnou představu, když budeme mít na zřeteli především to, že naše kultura zcela

určitě zpustne a vyschne, nedosáhne-li obrození přicházející z pramenů vážně a opravdově míněného okultismu. Ale na druhé straně snad právě tento přednáškový cyklus, který nám ukázal nutnost obrátit se k duchovní vědě, přiblíží každé jednotlivé duši něco, co by se dalo nazvat pocitem odpovědnosti.

Z toho, co se spojuje s cítěním této odpovědnosti a s nahlížením do způsobu, jak se toto naše tolik nutné a nezbytné hnutí uplatňuje i se stinnými stránkami a chybami, z toho až příliš mnohé se vtiskuje hluboko dolů do základů duše. Můžeme pak všelicos zažít při představě, jaké má být naše hnutí a jaké být může. Těžko to lze vyjádřit slovy a ten, kdo to ve své duši plně pocítuje, to raději nevyslovuje - neboť při takovém pocitu někdy tato odpovědnost těžce doléhá na duši. Je to spíše pocit lítosti, když si uvědomíme, jak se všude objevuje okultismus a přitom je tak málo pocitu odpovědnosti.. Vždyť kvůli zdaru vývojové cesty lidstva jako toho nejkrásnějšího a největšího, co se může stát v přítomnosti i nejbližší budoucnosti, by opravdu rád člověk viděl na jedné straně rozvíjení antroposofických nauk, na druhé straně by však uvítal jako to nejvznešenější, nejkrásnější a často nejspokojivější, kdyby se dostavilo i to druhé - kdyby viděl, jak se proudy pocitu odpovědnosti probudily v každé jednotlivé duši, uchvácené naší duchovní vědou. Tento pocit odpovědnosti by se měl oceňovat ještě víc. Jak kladně bychom mohli hodnotit naše hnutí, kdyby v jeho proudění navenek bylo možné všude vidět jako krásnou ozvěnu tento pocit odpovědnosti. Nejedna z těch, kdo má tento pocit odpovědnosti, mohl by jej i lehčeji nést, kdyby mohl vnímat jeho mnohonásobnou ozvěnu. Jenže je tu mnoho věcí, při nichž nezbyvá, moji milí přátelé, než se oddat nadějším a očekávaním do budoucna, a žít ve víře a v důvěře, že vše pravé a pravdivé uchopí lidská duše svou vlastní vnitřní silou a že se skutečně stane, co se vlastně stát musí.

Až se rozejdeme z tohoto přednáškového cyklu, můžeme to pak pocítit, neboť zde jsme vlastně chtěli vložit do každé duše podnět, aby mohla procitnout a zapálit se pro naši věc, ale také pocítit odpovědnost za naši věc. A bylo by tím nejkrásnějším zpečetěním našeho duchovně-vědeckého úsilí, kdybychom všichni mohli cítit, jak nás drží pohromadě jako nejkrásnější pouto, když prostorově nejsme pospolu, jak nás drží pohromadě v pravém pravdivém duchovním společenství to, co ve všech duších hoří jako plamen zapálení pro naši věc, v lásce a oddanosti k naší věci a současně v pocitu odpovědnosti za ni.

Jako svůj pozdrav na rozloučenou na dobu, kdy se zase rozejdeme poté, co jsme byli nějakou chvíli spolu, chci říci toto: Ať se pravda duchovního života stále víc a více potvrzuje a zjevuje v našich vlastních duších tak, abychom v době, kdy nejsme prostorově spolu, přesto spolu byli - byli spolu tím, že v nás žije pravý oheň, který z otevřenosti srdce a láskyplného prožívání naší pravdy může zazářit v našich duších, ve spojení s pravým, poctivým pocitem odpovědnosti, nebo alespoň s úsilím o tento pocit odpovědnosti za naši svátou a pro svět tak

nutnou věc. Když tak cítíme, moji milí přátelé, pak jsme vždy v duchu pospolu. Ať už, naší karmou shromáždění, smíme být spolu prostorově, nebo nás naše karma na nějaký čas prostorově rozptýlí k různým činům a životním pracím, jsme přesto zcela jistě pospolu, když jsme spolu v pocitu zápalu a odpovědnosti našich duší. Jsme-li tak spolu, potom smíme mít všechnu naději, důvěru a víru v naši věc, neboť ta se potom vžije do kultury, do duchovního vývoje lidstva, tak se vžije, že ji skutečně budeme moci pocít'ovat jako šepot z duchovního světa, který hřejivě zasahuje do našich duší. Stane se, co se má stát, co se stát také musí. A pokusme se, abychom byli pro naše duchovní společenství nápomocní tím, že pokud je to na nás, necht' tedy to, co se má stát a co se stát musí, se stane skrze nás.

GA 147